

Matswalō

0-2b

Birth & youth at Phalaborwa

Mosadi ge ele moina gona le melaō le dikiletše tša boitshwaro bja gagwe. Gom e ga ele mediro kamoka ye e šomiwago ke hasadi ba e seng baima e šongwa ke mosadi wa moima. Gape ga gona poifo ya kotsi go moimana. Mosadi wa o hlala goba o ila dijo tše dingwe gomme a ja tšeo pelo ya gagwe e di tsōmago. Mo gong ge le baka lele kgaufsi o iletšwa go ja kudu le go ja dijo tše monate. Gomme go boifswa gore ngwana a ka gola kudu kudu gom e gwa direga kotsi mohlang wa pelego. Gomme a ka nwa bjalwa kudu gore ngwana a tle a tšhabe go nwa ka ge ele bjo bodila. Gape o ja dijo tše mpe tše bjalo ka moroko gore ngwana a se dirate. Mosadi wa moina ga dumelelwa go lebelela diphōfōlō kamoka ge ele moima. Ke gore seo a se imilego se ka abela phōfōlō ye.

2 Gape a ka lwala bolwetši bja kabelō ya phōfōlō yeo. Gomme le go ja ga dumelelwe go ja nama ya yōna. Diphōfōlō tša go iletšwa ke tše:- tšhweni, kgabō, mmutla, pela, kubu, tlou, lekwêlêlê le tše dingwe.

Moima ga tsênê šakeng la dikgomo go fihlela ngwana a belegwa gape a tlogela go nyanya. Ke gore dikgomo di ka welwa ke kotsi. Gomme kiletšo ye e dirwa mašekeng a diruiwa kamoka. Le tšhemong ya motho yo mong ga a tsene ge e se tšhemong ya gagwe. Gape le gona tsena ka dihlare. Mo kiletšong ya moima e wela le monneng wa gagwe. Ke gore monna wa mosadi wa moima ge mosadi a iletšwa dilo tše ding monna le ena o iletšwa tše ding go feta mosadi.

Monna ga swanela go ja mokgošing wa dira. Ke gore a ka se boye ntweng yeo. Gape mokgošing wo bjalo ka wa tau a ka ya eupja ge a hlaba tau ka lerumo a seke a ana mphato wa gagwe

3 Le mokgošing wa tlou ga dumelelwa go ya. Ga ele kiletšo ya mokgoši wa tlou o šōrō kudu kudu.gobane tlou e tla nlalā ena fela gare ga banna kamoka. Le nare e bjalo goba tšhukudu. Moimana o e kapeša ka mokgwa wo mong. Ge ele moima ana le kobo e tee ya letlalo o apešampa fela gomme mōkōkōtlō wa se apešwe selo. Mosadi wa moima ga swanelwa go dula gare ga batho bao e seng ba lapa lagagwe.goba baeti. O phela motseng wa gagwe fela ka go tšhaba makgoma, mo metseng ye menḡwe.

Makgoma ke bošula bjo bo ka dirago kotsi go se se imilego ke mosadi yo. Gape makgoma ke selo seo se dirago kimo ya mosadi. Ge mosadi a thoma go ima o ipolela goba onale makgoma ge batho ba sešo go tseba. Mosadi wa makgoma ga dumelelwe go bona goba go ya mo go nago le motho yo a lwalago, yo mogolo goba yo monyane. Ge a ka ya go bona molwetše a se bolele ke gona molwetši o tla hwa le ge abe a tla phela.

4 Gape le monna wa mosadi wa makgoma goba wa moimana o tsene mo kiletšong ye. Ge go ka hwetša motho wa makgoma a hwile gona ke molato wa hlōgō ya motho. Motho wa makgoma ga dumelelwe go kuka ḡwana wa mosadi yo mong ge e se se a ka e polela pele ga batho seo a leng sona. Gom e le papago ḡwana o dira bjalo ge a tseba mesepelo ya gagwe ye mebe ka ntle ga mosadi wa gagwe. Moima o phela gae ga gagwe. Gomme ge mosadi a senyagelelwa ga ntšhi gomme go hweditšwe goba molato ke wa batswadi ba gagwe ka ditaola gona moimana o swanetše go phela ga mmagwe go fihla a belega goba a phologa ka ge ele yo polelo ya ge mosadi a tsene pelegong goba ntlong. Moima ga kopane le monna wa gagwe. Ga ele tshwaro ya mosadi wa moima e fapane fela ka tsela ya mabapi le dintwa. Ge mosadi ele moima ge a ka dipa kotsi goba a roga monna wa gagwe a ka seke a itiwa ke monna ka baka la boimana bja gagwe.

5 Gomme ka ntle ga fao ga gona tshwaro ye ngwe. Gomme ke gona kgodišo mo go ena ke ya go boifa kotsi fela.

Gomme o bidiwa ka leina labokgekolo. Gomme o fiwa dijo tše melebanego. Ge moima a kgopela se šele a ka fiwa ge e se se ilago. Moima o nale maatla a go dira se makatšang batho bjalo ka go lema le go rwala merwalo e boima goba go sepela leetō le le telele ga golo. Moima a ka dira goloka. Ga bōne se fihletšego bangwe. Ga tsebe tše tlogo direga a sešo dibōna. Ditoro tša gagwe di bjalo ka tša batho kamoka. Go ka lemogiwa gore ngwana e tle ba mong ka ditaola. Gomme mo gong ditaola tša šitwa go šupa therešo ka morago ga pelego. Ge mosadi a belega banenyana goba bašimane a ka fiwa sehlare gore a fetoge pepo yeo e sa rategego.

6 Mosadi a ka dira gore a bolege morwa goba mosetsana ka maatla ao a sehlare ka mo go ka bago ka gona. Mosadi o bēlēga morwa goba mosetsana e seng ka go sehlatšenge gagwe. Gomme ga dire fao ka baka la se a sejago goba se a se bonago. Gomme nka baka la kotsi ge a belega mošimane a sa motsome goba ngwanenyana a sa motsome. Popego ya ngwana e ka se kgonwe go fetošwa ge e se ngwana wa monna wa mosadi. Kopanō e tee e a kgona go imiša. Monna ye mong o a dumela ye mong o a gana. Palo ya matšatši ga e tsebje ge e se dikgwedi fela. Gape gantši le tšona dikgwedi ga di tsebja. Matšatši ga a bālwe go badiwa dikgwedi fela. Lebaka la pelego ga le tsebje gomme le tšwelela bjalo ka kotsi go mosadi. Ga ntšhi basadi ba belega maetong le mešomong kgole le magae. Gomme ga go nowi dihlarere ge e se ge moima ele mosadi yo a diragelwago ke dikotsi ka mehla.

7 Go aparwa pheko ge mosadi a ka tšia nako ye telele a sa imi. Mosadi wa moima ga a fogohlwe le ge ele go hlapišwa. Gomme gape ga šidilwi ge e se ka taelo ya ditaola go mosadi yo a diregetšego ke dikotsi. O e tlema matneka ka setlamo ka taelo ya ditaola elego thōkgola.

Ka go se tsebe ga matsatši a pelego ga go lokišwi selo maloka le tšatši la pelego. Gomme ga ntši go tsibiwa fela ge nako e fihlile ya tšatši la pelego. Gomme ke gona go ka lokišwa mo pelego e diregang gona. Go lokišwa ka go alela motswetši borobalo ge mosadi yo mong a ka ba kgaufsi. Ge go se mosadi ~~ya~~ kgaufsi gona pelego e ka seke ya lokišetšwa. Ga ele mosadi ga apešwe selo mmeleng wa gagwe.

Go senya ga mosadi go dirwa ke baloi. Ge monna a ka itia mosadi mme mosadi a senya ga ntši go tla kgolwa goba ke baloi. Ga ele dijo le boima ga di dumelwe goba le kotsi, ge e se dijo
8 tša go fiša tšeo di ka fišago ngwana fela goba le diparaparana tša go šupa ge ngwana a swele ka dijo. Mosadi yo a sentšeng gagolo ka makgoma a metse yeo a sepelago go yona o a kgalwa goba go sôlwa. Gomme ge go ka hwetšwa goba makgoma ao a tšwa go bagwera ka mosadi elego banna ba bang mosadi o tla rakwa ke monna gore a ye ga gabo, gomme monna yo a hwetšwago molato a lefišwa ka go ntšha mosetsana ye mong. Se se rwelwego ke mosadi se gopolwa ka morago ga pelego goba motho. Mpa e ntšhiwa ge mosadi a tšhaba molato wa seo a se imilego ge e se se tsebjwago ke monna wa gagwe. Mpa entšhiwa ka dihlare tša mehuta huta. Tše ding ke tša go jewa ele medu. Tše ding ke tša go apewa go nowa meetse a tšona ke moimana. Gomme se se dirwa e sale makgoma. Ke gore lebeka e sale le kgaufsi gore mosadi a se hwetše kotsi ya leho. Go ntšha mpa ke molato wo mogolo kudu kudu. Ga motho a ntšhitšwe mpa o a lefiwa ga
9 tšongwa le tefo ya tshenyagolelo. Tshenyo e a fihlwa. Se sentšhitšwego se tla lahlwa ke mosadi mo go ka se bonwego ke motho. Mosadi yo a ntšhitšwego o swanetše go alafiwa ke monna yeo ka go mo nyakela dihlare go dingaka.

Pêlêgô. Go bêtêgêlwa ka ngwakong goba ngwakwaneng wa mollo. Mo go bêtêgêlwago go begwa lepheko. Ga se basadi kamoka ba tsenago mo pêlêgong. Gomme go ya meloko ya mosadi

elego bao ba senago makgoma. Le ge motho ele mokgekolo a saka a ba gona p̄l̄l̄gong ga dumelwe go tsena pele a sešo a bolela lentšu la makgoma eleng ao a tšwago motseng.woo a tšwago gona go basadi ba baswa. Gomme go tsena motho wa ngwana wa ngwaga goba bakgekolo. Batho ba makgoma le bao e seng ba lapa goba motse woo ga ba dumelwe go tsena ge go belegwa mona o dula kgorong goba kgole le fao p̄l̄l̄go eleng ntshe. Mosadi yo mong le e mong o a thuša p̄l̄l̄gong ge a sena makgoma.

- 10 Mo p̄l̄l̄gong go thuša fela bao eleng ba thari tše pedi goba go iša pele. Ga ele thuto ke ya p̄l̄l̄go fela. Mahlale a go belegiša ka diatla ke go hlaramotša fela diatla ke mmeleiši gore ngwana a wele diatleng tša gagwe, gomme a se wele fase. Ba belegiši ge ele mosadi wa diragaletšwego ke di kotsi ke gona o swanetše go šomiša hlare se bitšwago serokōlō. Ge p̄l̄l̄go e diega go ka tsibišwa mona gore a tsome ditaola ke gona go phaswe pheko yeo e swerego p̄l̄l̄go. Ge ngwana a phekgane mmelegiši o swanetše go hlapa diatla a tsenya diatla goba matsogo gore aphekolle ngwana. Gomme mo mathateng a go tsena bootswa, bja mosadi le boloi bja batho ba bang, le ge ele badimo, le meloko ya mosadi ka pelaelo tša bona go ngwana wa bona ge nyalo e sa fela. Ge mosadi a hwa a sa hunollwa ga go tsela ye ngwana a ka phološwago ka yona. Ge mosadi a hwa a belegile mo gong le ngwana a kabolawa goba a fiwa
- 11 mmago mohu. Ge ngwana a so tšo b̄l̄l̄gwa o hlapišwa ka sefako, ke gore meetse a go tonya. Mmelegiši ke ena a ripago gape a tlemago kala.

Gom e e ripjwa ka mphaka ya tlengwa ka lenti. Mašalela a mohlana a epelwa fase moo mosadi a tlogo go ya gona a ntšhetša ditšhila ge a sale ka ntlong.

Mafahla a gopolwa ka poifo ya kgolo. Ge motho ge a nale mosadi gomme a boa ga bedi goba mafahla o tšhoga kudu kudu.

Ge mosadi a tsene ntlong gom e a phologa goba a belega mafahla ke gona basadi ba tla tsibiša monna gore motswetši o boile ga bedi. Gomme o tla botšiša gore keeng goba o boile kang. Gomme lentšu la re ke lerumo le tshagana. Ke gore mošimane le mosetsana. Ge ele mathomo a bëlêga o tla laela ba bëlêgiši gore ba bolae tshagana.

12 Tshagana ke gore serotwana sa go rwala tša go ja. Bjalo go tla laelwa mmago mosadi gore a be gona polaong yatshagana. Gomme ba bo lesogana goba monna ba swara ka hlogo gomme ba bo mosadi ba swara ka maoto. Ke gona ba bolaya. Ge ele la bobedi ge mosadi a dira bjalo go bolawa lerumo ka yona tsela yeo. Gomme polaš ye e bitšwa mafelela ntlong. Mogong ga go tsibišwi monna. Ge mmago lesogana le mmago mosadi ba boifa go bolaya magahla ka diatla ba nwiša maswi a lebesa a sa fiša gore a bolawe ke ona. Ge mafahla a sa hlamatšege ba bolaya kamoka gomme ba tsibiša monna gore mosadi ga boa ga botse. Gomme bana kamoka ba fihlwa ka ntlong ka ge ele mafelela ntlong. Gom e go gopolwa gore mafahla a tlišwa ke baloi. Ge yo mong a sa bolawa go tla hwa monna. Pêlêgo ye e sa tsebjwago e dirwa ke baloi.

13 Mosadi o tšea matšatši a mararo goba a mane le ge ele beke gore a tšwe ka ntlong. Ge mosadi ale ka ntlong ka morago ga pele go go a dumelwa monna go tsena. Ge a ka tsena a ka diregelwa ke kotsi. Ke gore o tla hunagana maoto le matsogo a šitwa go sepela. Mohlang mosadi a tšwa ntlong monna o swanetše go alafiwa. Ke gona mosadi a ka kopana le batho. Gomme ke gona mo a tlogo bona goba go tseba ge ngwana ~~ke ke~~ e se wa gagwe. Ge mosadi a sale ka ngwakong ga apêlwe dijo mo dijo tša batho di apewa gona. Gape mollo wa gona ga o tšewe ke motho yo mong le ge ele mosadi. Dijo tša gagwe ga dije ke motho yo mong ge e se moapei fela. Moapei ke motho wa mosetsana yo a sa lekanetšego. Ga ele mmagwe ga bonwe

sefahlego ke batho ba banna. Gomme ngwana o tla tšwa a tlemeletšwe matsogo le maoto ka diphetana goba diphekwana. Gomme mohlang mmago ngwana a tšwago ntlong ke tšatši le ngwana a rewago leina. Ge ngwana a lla kudu o tla laolwa ka ditaola tšeo di tlang go bolela gore ngwana o llela leina.

14 Gomme ke gona a laolela maina kamoka a batho ba moloko wa gagwe ba kgale. Leina leo ditaola dile dumelago ke lona leo mmago ngwana a le llelago. Ke gona ngwana o rewa lona. Ge a iša pele gona go ka nyakiwa pheko a phasetšwa ke moloko wa mosadi goba monna. Ge ngwana a ka bēlēgwa mme a se nyanye go šupa gore mmagwe ke notho wa seotswa. Gom e go tla tsibišwa monna. taba ya. Ke gona monna a laele basadi ba bagolo gore ba mosekiše goba o tseba mang. Se a sa bolelele gona ba tla mo itia ka kgati gore a bolelele. Ga le monna a ka tsena ntlong ya motswetši gore a itie mosadi ka nnoši. Ke gona ge a boletše ngwana o tla nyanya. Gomme monna yoo o tla fiwa molato a lefišwa. Gomme go thwe ngwana a ka seke a nyanyamatutu ga a tsebe ga se a papagwe. Ge mosadi a sa bolelele mo gong ngwana o tla hwa.

15 Ge ngwana a belegwa a fokola go thwe o kgometši teng. Ke gore mmagwe ke seotswa. Ke gona o swanetše go bolela mo makgoma a tšwago gona. Ge mosadi a tsene pēlēgong mme a sa phologe ka pela gantšhi go begwa molato godimo ga mosadi gore ke seotswa. Gomme o swanetše go bolela bao ba tsebjwago ke ena kamoka.

Ka morago ga matšatši a se makae ge ngwana a tšwele ntlong o tla tšwa ke basetsana le bašimane ba ya go mošupa bo makgolo wa gagwe. Ke gona ba tla šupa ngwana ngwedi ba khola ka mesebe ge ele mošimane. Gomme ba bang ba rema dihlare ka diletswana. Ga ele mosetsana ba tla mošupa ba gaša peu, gomme ba lema fase ka megomana. Mmago ngwana a ba direla dijo tše ntši, le dinō.

Ka Mmamotaga (Mosadi)

J.P.M. Malatši.

Ka tšatši la ntiha ge ngwana a etšwa ka ngwakong o a thušwa. Ke gore o alafiwa ka dihlare gore a bonwe ke batho.

Ge ngwana a rēšlwa leina mo gong go tsibišwa badimo ba ka gae ba diolwana le maswika. Gom e mo gong o rēšlwa fela. Mmago ngwana o epela le ngwana mo gohle a yago gona ka mehla. Thari ya ngwana e dirwa ke papago ngwana. Gomme e dirwa ka tlalo la puđi goba phōrōlō. Mo gong thari e tšwa go papago-papago ngwana ka baka la leina la gagwe leo ngwana a reilwego lona ge ele mošimane, gape le ge ele ngwanenyana go bjalo. Thari e alafiwa ka go kgokēlēla dihlare tšeo ngwana a thušitšwego ka tšona.

Molao wa go šetša ngwana ke go motlotša tsōko ka mehla, le go mohlapiša sefahlogo. Gomme a lešwa dijo ka nako ye ngwana a ka llago ka yona.

17

Gomme ga go a dumelelwa go robotšša ngwana ka sekgoši goba gokwaetša. Ge ngwana a ka robotšwa ka go kwaetšwa a ka gona hlogo ka mahlakoreng goba mpa ya gagwe ya ba le matha. Gomme ga ele go amuša gona o amušwa nako le nako. Ge mmago ngwana a sena mekgato ngwana o nwešwa lebeso la dipuđi. Gomme la kgomo ga le ratege kudu kudu. Ngwana o amušetšwa ke mosadi yo mong ge a hwetšwe ke mmagwe. Gomme mosadi o swanetše go ba mmago mosadi goba mmago monna elego yo a ratago go lela ngwana. Ngwana o tšwaela bana ba bangwe ka go hlwa le bona ba mopeputši. Gomme diphapang tša bana ōi dirwa ke go baka tšeo ba bapalago ka tšona. Gape mo gong di tlišwa ke go baka ba ledi ba bona. Malwetši a masea a tsebjwa ka ditaola. Gape gantši ngwana o alafiwa ka go phasa pheko. Bana ba batšwa meno a ka godimo pele ba bitšwa mašeka. Gomme ke gore sehlola ka ge go sa dumelelwa go tsebjwa ke batho.

634
18 Gomme lēšeka ga le bolaiwe. Ge ele motho yo mogolo ga dumelelwe go ya mo goleng molwetšhi. Gape a loma motho ka ona ga fole ka pela. Ge menō a sa tšwa go phekolwa gore badimo ba lokolle menō a ngwana. Gomme gape a alafiwa ka dihlare tša meno. Kalafo e bitšwa kgōhlēlō ya menō. Mosadi a ka amuša ngwana wa yo mong ge ngwana a hwetše ke mmagwe.

Maina a ngwana a sepela ka leloko. Gomme leloko e ka ba la mmago ngwana goba la monna. Ge batho ba reile leina leo e seng lona ngwana o tla iša pele ka golla. Gomme ke gona leina le tla hwetšwa ka ditaola. Gomme ge ngwana a lla gother o sobiwa ke badimo. Gomme go soba ke go tšhipa. Gomme sa mathomo go kgethwa leina le leng le le leng mo melokong ye mebedi. Ge mosadi a tšhile a tšia lebaka le le lēlēlō
19 go ima o tla rēšlwa ngwana wa gagwe leina ke ngakayeo e mo alafilego ge a tla ima. Ge ngwana ele wa go belegwa ka morago ga dikotsi tša go hwelwa ga mosadi gona ngwana o tla bitšwa mabu. Ke gore ga se motho o tla hwa bjalo ka ba bang. Leina la ngwana le rewa pele ga dihlatse eleng basadi bao ba tlileng go ntšha mosadi ntlong.

Leina le ka reollwa ga ditaola di sa dumele leo le reilwego. Leina le a laolwa gore batho ba be nnete go se rēš leina le šele. Leina la pele le a lotwa bophelo kamoka bja motho. Ge ngwana ele yo motolo gomme a bolotšwe a ka rewa maina a mafsa. Gomme a mangwe ke ao motho a e thetago ka ona ge ele lesogana goba mothepa. Maina a kgodišano ke ao a tšwelega dihlaokong goba ditaoleng. Gomme maina a a godišwa kudu ke batswadi ba bana. Ga ele kgodišo ya bana ka nnoši, ke ya maina
20 a mafsa. Mphatho o mong le o mong e tsebana kudu kudu. Gomme gape kgodišano le lerato ke le legolo.

Mphatō o mogolo ga o a dumelelwa go dira segwera le mphathō wo monyane go wona. Ge go ka hwetšwa mphatho wo mogolo o dira segwera le mphathō o ka fase go ona ke kgōbōšō ya mphatho wo mogolo.

Tlwašlanō magareng a mosadi wa monna yo mong e gona go monna yo mong ka baka la mphatho. Ge monna ele moeng sa ntlha o tla kgopelwa mphatho ke bao a ba štētššgo. Ke gore ba tle ba tsebe gore a begwe madulong a mphatho wā gagwe wa moo a atetšego gona.

Ka Mamotaga.

J.P.M. Malatši.

21

Bjana

Bana pele ga ge ba godile ba hlwa ba raloka letšatši kamoka. Gomme ga go modirō wo ba o fiwago ge e se go bapala fela. Gomme papalo tša bana ke tše ntši. Gomme o tla hwetša basetsana le bašimane ba bapala ga tee le ge baile ka dihlophana tša go kgethologana. Mo papalong bašimane ba bapala ka go aga mengwakwana le mašakana. Basetsana bona ba bapala go šila le go setla le go apea. Mo gong le go ga meetse ao dinoka e leng bona ka nnoši. Gomme gape mo go bašimane go tla ba le banna le masogana ao a nyadišwago ke bao go thwego ke ba kgalabje. Ba kgalabje ke bao ba thopšlego basadi ka ntle le go nyadišwa ge go fihlwa lepatlelong la thaloko. Mosadi yo a thopilwego wa mathomo ena o tla thopa basetsana ba bang goba bana ba gagwe. Ge monna a feditše ngwako o tla dula gona le bana ba gagwe. Ge go fedile thopo ya basadi le bana go tla dira gore basetsana bao eleng banaba nyalwe ke masogana ao e leng bana ka ga thopo ya bana e dirwa.godimo ga bašimane le basetsana. Thuto ye kgolo mo ngwaneng ke ya go rutwa ke batswadi go romea. Ngwana o rutwa go roma ke mang le mang mo nageng. Gomme thuto ye ngwe ya ngwana ke di nonwane tšeo di rutwago bana ge letšatši le diketše. Le dithai di rutwa ka yona nako yeo. Gomme thuto ye e dirwa ke ba bagolo ba ~~mmoko~~ moloko. Gomme dinonwane di tuta ngwana go botega ka ge tše dingwe di dirwa ka se swantšho sa bana ba lekanago le bona.

22

Dinonnwane tše ntšhi di anegwa ka motho yo a bitšwago temamogolo. Temamogolo ke phōōfōlō yeo e ka metšago batho ba naga kamoka goba banna ge ba gana go romiwa. Ge ngwana a kwele ge ngwana yo mong a meditšwe ke temamogolo ka go se botege go ba bagolo ke gona ena o tla leka go se gane ge a rongwa ke ba bagolo.

23 Dithuto tše di tšwa go bagweta le go ba bagolo ba moloko.

Ge ba sešo ya ba masogana le goba methapa ga ba rutwi tša banna le basadi.

Go gola ga lesogana go bonwa ka melero elego ka go phura serōkōlō. Serokolo ke sehlare sa go nka. Bjalo banna ba tla mo laya gore a se sa raloka le basetsana gobane a ka dira molato. Ga ele mosetsana o tla tsebjwa ke basadi gore o godile ke gona a lokelwe ka ntlong gore a e pelelwe. Mo ke pelelong o tla rutwa basadi ke basadi. Ge mothepa o epelelwa elego go bina go ka fetša beke goba beke tše pedi. Masogana ga dule thōkō. Gaele mothepa o dula ntlong moo go sa tseneng monna. Mosetsana ge a tšwa gona o tla tšwa ele motho yo moswa yo a sa swanelwago go bonwa ke banna, le masogana. Mohlang o mothepa o tšwago ntlong go tla ba monyanya wo mogolo. Ke gona go tla dirwa mabjalwa a mantšhi ao a laolwago ke basadi fela.

24 Mosetsana ge ale ngwakong o rutwa go tšhaba go kgomana le masogana ka ge a ka ima. Gape o swanetše go tseba gore kgolo ya gagwe e mo weditše bosading. Ge a tšwele gona o tsebjwa ke batho kamoka gore bjale o na le bosadi bjalo. Ka masogana ge ka serokolo a tsebjwa gobane o na le bonna. Bonna goba basadi ke hlogo mo go ba babedi yeo banego ba sa e tsebe ge e sale ba banyane. Ge mosetsana a tšwele ntlong o tla fetša matšatši sefahlego sa gagwe se sa bonwe ke banna goba masogana gore ba ntšhe dimpho tša go tseba goba ke fahlogo sa mosadi. Gape mosetsana o tla tlotšwa tsoko le diaparo tše šele. Gomme ka morago a išwe nokeng gore a hlape gomme a boele a bolele le banna le masogana. Bjalo mosetsana o swanetše go bona moriri

634

wa gagwe o tloeditšwe tsoko ka mehla. Gomme mosetsana o na
 25 le tokelo ya go nyalwa ge a bolotše, e se sale mohlakane goba
 ššoboro la mosadi. Le lesogana le lona le swanetše go nyala
 ge e se lešoboro.

Tlwaelano magareng a masogana le basetsana ke go kgethana
 elego godira segweta. Gomme ba hlakana kamo ba ratago dikošeng.
 Masogana le mothepa ke batho bao ba phelago ka hlakano ka mehla
 le ka magaeng le menyanyeng ye mengwe bjalo ka go upa nonyana
 le menyanyeng ya setšhaba. Basetsana ba dumelelwa go robala
 ntlong e tee le masogana go se poifo. Masogana bantšha sa
 kgethano le basetsana gore ba tsebje ke batswadi ba basetsana.
 Masogana ge a kgethile goba a tlabotše mothepa o swanetše go
 iša selo se bjalo ka serotwana goba lehō le tše ding tše bjalo
 gore a tsebe ke batswadi ba mosetsana. Gomme mosetsana a ntšhe
 leseka goba pheta. Mo gong a dire bjalo a bo iše ga gabo
 26 lesogana gore ba tsebe gore ke mottabo wa morwa bona. Kgethano
 e fela ka ge lesogana le ka nyala yo mong goba mosetsana na ge
 a ka feregwe ke sogana leo le sa ratego tša kgethano fela.
 Gomme kgethano ke setlemo sa bogwera fela. Go gong kgethano
 e fetoga tšeano gare ga mothepa le mosogana. Ge mosogana a
 kgethile mosetsana o mošomela mešomo bjalo ka monna go mosadi.
 Ge mothepa o nyetšwe ke mosogana yo mong ka morago ga kgethano
 mosogana wa kgethano ga tsome disenyagalelo tša gagwe go
 batswadi ba mothepa. Gomme seo se dirwa ke kwano yeo e dirilwego
 tšatšing la mathomo ge mosogana a itsibiša go batswadi ba
 mothepa. Gomme bona sa mathomo ba swanetše go botšiša mosetsana
 goba kgetho ke ya mohuta ofe. Ga ele ya botlabo gona ke ya
 thaloko. Gomme se ntšhiwago ke mosogana ga se motho go fa mothepa.
 27 Ge go ka direga kotsi gare ga mosetsana le mosogana mo
 kgethanong ya bona gona mosogana o swanetše go monyala goba
 a lefišwe ge a sena sa go fetša motheko. Ge lesogana le sena
 matlabo ga le hlomphiwe ke bagwera ba lona.

27 cont. Gomme gape gobjalo le go mosetsana. Ge go ka hwetšwa goba mothepa o tlogetšwe o le noši gare ga mphatho wa gagwe gona go tlo šupa goba batswadi ba mothepa ke baloi. Ke gona go tla ba thata go nyalwa. Gape seo se direga le go mosogana. Kgethano ya bogwera e dirwa ke mosetsana goba mosogana. Ke gore mothepa o ka thoma pele go kgetha lesogana goba lesogana la thoma pele. Gomme kgetho ye bjalo e šupa goba ga se kwana ya mafelelo go mothepa goba go lesogana. Kgethano ga e dumelele monna wa go nyala goba mosadi wa go nyadiwa.

End. S.634

Ka Mamotaga.

J.P.M. Malatši.